

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГОМОВИЧ О.Я. Нетрадиційні методи навчання на уроках у початковій школі	56
ГОПОНЬКО С. І., ХОМА О. М. Вивчення елементів синтаксису в початковій школі на компетентнісних засадах	58
ГРАБ М. В. Інтеграція як одна із складових забезпечення якості природничої освіти майбутніх педагогів	60
ДЖАНДА Г. Б. Компоненти наступності професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів на засадах праксеологічного підходу	62
ДІДИК Я.В., ЛІБА О.М. Задачі як засіб розвитку творчого мислення молодших школярів на уроках математики	65
ДОБОШ О. М. Підвищення ефективності освітнього процесу в ЗВО за допомогою робочих зошитів	67
ДОБОШ О. М., КАРАМАНИЧ О.В. Професійна діяльність керівників (менеджерів) закладів освіти в полікультурному освітньому середовищі	69
ДОБОШ О. М., КОНКУС Р.А. Хмарні сервіси GOOGLE в аспекті управління ЗДО	70
ДОБОШ О. М., РУСАНЮК М.В. Технологія проєктування розвитку ЗДО	73
ДОБОШ О. М., СЕМСИЧКО І.В. Медіакомпетентність сучасного педагога як складова професійної компетентності	75
ДОБОШ О. М., ХАЛАН Т.Ю. Підготовка майбутніх вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку: виклики сьогодення	77
ЗУБ Н. Формування комунікативно-компенсаторної компетенції учнів старшої школи на уроках англійської мови	78
ЗЯБЛОВСЬКА Д.Є. Аналіз структури та змісту професійних компетентностей в освітніх програмах підготовки дизайнерів в Україні та Данії	80
ІВАНИЦЬКА О. Formation of intercultural competence of senior school learners in english lessons on the basis of local history material	82
ЙОВБАК А. В., ФЕНЧАК Л.М. Уплив сімейного виховання на формування особистості здобувача початкової освіти	84
КАМПОВ Н.В. Розвиток діалогічного мовлення молодших школярів у системі розвивального навчання на уроках української мови	86
КАС'ЯНЕНКО О.М. Сучасні форми роботи корекційного педагога з батьками дитини з особливими освітніми потребами	88
КАС'ЯНЕНКО О.М., МАТЬОЛА І. В., СЮГАЙ Є. В. Шляхи здійснення індивідуального підходу в процесі розвитку мовлення дошкільників	90
КАЧУР М.М., СТЕПАНОВА Л.П. Професійна підготовка вчителів мистецтва у системі полікультурної освіти	92
КИРИТА В., ФЕНЧАК Л.М. Особливості навчання сучасних школярів через призму теорії поколінь	93
КОБАЛЬ В.І., ЗАГОРОДНЯ Г.В. Мотивація педагогічних працівників ЗДО як функція управління персоналом	95
КОСТИЧ М.В., МИХАЙЛОВА К.В. Пізнавальна активність як прояв інтересу дитини до навколишнього світу	97
КОСТЬ Е. Ю., САМОФАЛ Л. О., ЛАЛАК Н. В. Вплив сім'ї та ЗЗСО на формування моральних цінностей дітей молодшого шкільного віку	99
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Навчальна практика як компонент розвитку творчого мислення здобувачів вищої педагогічної освіти	101
КУЗЬМА О. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особливості національно-патріотичного виховання у початковій школі	103
КУРТА Я. The use of authentic materials for the formation of english linguistic and socio-cultural competence of secondary school learners	105
ЛАВРЕНОВА М.В. Освітній процес в умовах воєнного стану	107

педагогом. Сучасне заняття у дошкільному закладі через подачу нової інформації, формування знань, умінь, навичок має закладати основу ціннісних, моральних орієнтирів для скеровування дитячої особистості у світі природи, речей, мистецтва, людей, стосунків, емоцій, людських станів, настроїв тощо.

Як показало проведене нами дослідження, важливу роль у формуванні пізнавального інтересу відіграє проведення пошуково-дослідницької роботи з дітьми по ознайомленню з природним довкіллям, яке показало, що завдяки створюваним педагогічним умовам і продуманим педагогічним впливам активна пізнавальна діяльність сприяла започаткуванню базових якостей особистості дитини, зокрема таких, як: організованість, відповідальність, працелюбність, самовладання, спостережливість, креативність. Спільна організована дослідницько-пошукова діяльність педагогічних колективів у співпраці з батьками сприяє формуванню пізнавальних інтересів у дітей до природного довкілля, в тому числі і природничо-екологічної компетентності як однієї із ключових у розвитку особистості дитини.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. К. 2021.
2. Ладивір С.О. Дитина пізнає світ. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2011. №10. С.23-29.

УДК 37.034:373.31

КОСТЬ Е. Ю., САМОФАЛ Л. О., ЛАЛАК Н. В.
Мукачівський державний університет

ВПЛИВ СІМ'Ї ТА ЗЗСО НА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Процес становлення сучасного суспільства потребує розвитку української національної системи виховання, в основу якої покладені провідні принципи гуманізму та демократизації. В контексті сьогоднішніх подій стає очевидним, що активним суспільним суб'єктом має бути особистість з високим рівнем свідомості, активності, відповідальності, патріотизму, яка керується у своїй діяльності моральними цінностями. Таку людину покликана виховати сім'я та ЗЗСО як соціальні інститути. Це підкреслено у цілій низці законодавчих документів, зокрема: у Законі України «Про освіту», Декларації прав дитини, Національній доктрині розвитку освіти в Україні в XXI столітті, Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Концепції «Нова українська школа» тощо.

На сьогодні проблема формування моральних цінностей у здобувачів освіти – одна з фундаментальних проблем етики, філософії, психології, педагогіки. У сучасних умовах актуального значення набуває не лише творчо-критичне переосмислення з позицій наукового історизму моральних цінностей, а й глибоко обґрунтоване виділення з його практичного досвіду всього того, що може стати дійовим резервом для створення ідей, висновків, засобів принципово нової системи. Нова соціально-політична ситуація, з одного боку, вимагає переосмислення мети виховної діяльності педагогів, провідних теоретико-

методологічних принципів та критеріїв ефективності змісту, форм і методів виховання, а з другого – призводить до порушення елементарних прав дитини на її розвиток. Повернення до християнських цінностей змінює підходи до основ морального виховання.

Аналіз наукових джерел [2; 3; 5]. засвідчує, що проблема виховання моральних цінностей в учнів досліджувалася багатьма авторами. Різні аспекти означеного питання знаходяться у центрі уваги В. Гнатюка, С. Карпенчука, В. Ковальчука, В. Лозової, О. Матвієнко, М. Стельмаховича, М. Фіцули [5]. Система методів впливу на особистість з метою виховання у неї моральних цінностей розкрита у творчій спадщині В. Сухомлинського. Вчений був переконаний, що зміст, форми і методи виховання змінюються залежно від вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Концептуальні засади формування моральних цінностей учнів обгрунтовано І.Бехом [1]. На основі створеної особистісно-розвивальної методологічної моделі, вченим розкривається сутність процесу виховання як сходження особистості до морально-духовних цінностей. Не менш важливою залишається думка О. Савченко. За результатами своїх досліджень вчена прийшла до висновку, що на виховання дитячої особистості впливає багато психолого-педагогічних чинників: мікроклімат родинного життя, його тональність, загальна спрямованість, добрі родинні взаємини, моральний рівень батьків, характер взаємин між членами родини, побутова культура, організованість родинного колективу та ін. [4].

Сучасні родини переживають скрутні часи. В більшості нинішніх сімей основні сили і час батьків витрачаються на матеріальне забезпечення, а не на моральне виховання і розвиток дітей. Спілкування батьків з дітьми зводиться в основному до контролю за навчанням дитини в школі, а сам контроль з'ясуванню того, які оцінки дитина отримала. Тому і проблема родинного виховання та формування у дітей моральних цінностей стає першочерговою. Важливість даного питання піднімає необхідність того, щоб у родині була впроваджена система взаємодії: материнських і батьківських оцінок, гуманного ставлення до дитини, специфічного розподілу функцій між батьком і матір'ю та виховних впливів [3].

Таким чином, два соціальні інститути відіграють першочергову роль в процесі формування моральних цінностей школярів. Перший – це сім'я, де дитина закладає основи характеру своєї особистості. Моральні стосунки в сім'ї накладають відбиток на все життя людини, оскільки їх вплив пов'язаний, по-перше, із сильними переживаннями, по-друге, в них закладаються підвалини всіх моральних ставлень людини до суспільства, до праці, до інших людей. Другий – це школа та позашкільні заклади освіти. Як показує практика, виховання молодших школярів на засадах християнської моралі, в якій сконцентровані найвищі цінності людської цивілізації приводить до становлення національно свідомого і відповідального громадянина, для якого найважливішою потребою життя є служіння Богу і Україні. Виховання вільної, розкріпаченої особистості,

яка усвідомлює свою гідність і поважає гідність та свободу інших – головна мета сучасної гуманістичної педагогіки.

Література

1. Бех І. Наукове розуміння особистості як основа ефективності виховного процесу. *Початкова школа*. 2018. №1. С. 2–6.
2. Глушенко А. Вікові особливості молодших школярів і завдання морального виховання. *Початкова школа*. 2016. №5. С. 8–14.
3. Мацук Л. Моральне виховання дітей у сім'ї. *Наукові записки ТДПУ: Педагогіка*. 2012. №2. С. 17–19.
4. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. К.: Богданова А.М. 2009. С. 146-155.
5. Фіцула М. Моральне виховання учнів: Методичний посібник. К. 2007. 148 с.

УДК 378: 908 – 057.87

КУЗЬМА-КАЧУР М.І.
Мукачівський державний університет

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК КОМПОНЕНТ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Сучасна парадигма освіти ставить нові вимоги до випускників вищих навчальних закладів педагогічного спрямування. Майбутній педагог повинен володіти потужною системою знань у галузі психолого-педагогічних, фундаментальних, професійно орієнтованих дисциплін, мати високий рівень індивідуально-творчої продуктивності, вміти застосовувати у поєднанні традиційні й інноваційні методи і прийоми навчання.

Систему підготовки педагогічних кадрів для початкової школи складають теоретичні курси основ педагогічних, загальнонаукових дисциплін та практик: навчальної, позакласної, педагогічної (пробні уроки), літньої в оздоровчих таборах, виробничій.

Засобам розвитку творчого мислення майбутніх учителів початкових класів присвячені роботи І.Кобиляцького, В.Стрельніков, Є.Сластьоніна, С.Совгіри, Т.Остафійчук. В публікаціях згаданих вчених розкрито механізм самостійного оволодіння системою знань і понять, виконання вправ та практичних дій, дослідницька робота, тощо. У своїх дослідженнях С. Совгіра зазначає, що практична діяльність формує активне ставлення до навколишнього середовища, перетворює здобуті в процесі пошуку знання на переконання [1].

Навчальний процес освітніх галузей, що реалізуються в початковій школі спирається на краєзнавчий матеріал, що вимагає від сучасного вчителя початкової школи глибоких знань про природу рідного краю, його історію, традиції. Серед основних видів діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої педагогічної освіти, що сприяє розвитку творчого мислення слід виділити дослідницько-практичну. Широкий спектр дослідницько-практичних завдань реалізує навчальна практика. Навчальна практика «належить до дослідницько-практичної діяльності, а тому має велике значення в професійній підготовці студентів до роботи в початковій школі, бо сприяє розвитку творчого

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>